

PROTOKOL GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

İHTİYACI

Süleyman Hürrem AKSOY
Ankara Vali Yardımcısı

GİRİŞ

Kâinatın düzeni içerisinde insanın özel bir konumu vardır. Bu önemi onun yaratılışından kaynaklandığı gibi üstlenmiş olduğu görevden de kaynaklanmaktadır. Diğer taraftan bu durum insanın, Allah'ın halifesi olma ve de dünyayı mamur etme misyonunun doğal bir sonucudur da denilebilir. İşte böylesine önemli görev ve sorumluluğa sahip insanoğlunun kendi bilgi ve tecrübesiyle oluşturduğu en mükemmel organizasyonun devlet ve millet olduğunu rahatlıkla söyleyebiliriz. Devletin yapısı da her toplumun ihtiyaçlarına göre değişip şekillenmektedir.

Güvenlik ihtiyacından doğduğu söylenen Devletten beklenti, şüphesiz toplumlara ve zamana göre değişiklik göstermektedir. Her ne kadar küreselleşmeyle birlikte siyasal sistemler ve devlet teşkilatı arasındaki farklar azalsa da her devlet kendi önceliklerine göre kurum ve kuruluşlarını oluşturmaktadır.

Protokol hizmetleri hemen hemen tüm ülke ve dönemler için önemli işlerden olmuştur. Adı farklı da olsa bu tür görevler ve uygulamalar medeni ve modern toplum olma ölçüsü sayılmıştır. Günümüz modern toplumunda da protokol, devlet ve kuruluşlar için vazgeçilmez kurallar ve davranışlar olarak görülmektedir. Bu sebeple çeşitli bakanlık kurum ve kuruluşlarda bu konuda profesyonel birimler bulunmaktadır. Dolayısıyla kuruluşlar protokol bölümleri oluşturmaya ve bu alanda birikim sahibi personel istihdam etmeye özel önem vermektedirler.

1. PROTOKOL

Fransızca "protocole" kelimesi Türkçe'ye protokol olarak geçmiştir. Kamu Yönetimi sözlüğünde protokol, "Kimi kurumların ve o kurumların yöneticilerinin – özellikle yabancı kurumlar ve onların yöneticileriyle – resmi ilişkilerini ve törensel etkinliklerini

düzenleme; törene katılanların öncelik ve sonralık durumuna göre yerlerini belirleme; törensel davranışları ve kuralları saptama” (TODAİE, 1998: 209) biçiminde tanımlanmıştır.

Geniş anlamı ile protokol, “kamusal alan ve yaşamda düzenlenen bütün törenlerde ve törensel etkinliklerde; resmi iş ve ilişkilerde, resmi yazışmalarda, resmi görüşmelerde ve toplantılarda, kabul ve ziyaretlerde, davet ve ziyafetlerde yöntem ve biçim yönünden uyulması ve uygulanması gereken kurallar bütünüdür (Aytürk, 2014: 7).

Protokol kuralları her ülkede önemli yer tutmaktadır. Bir ülkede protokolün varlığı ve önemi o ülkenin kültür ve uygarlık düzeyinin bir göstergesidir. “Protokol köklü kültürü olan devletlerin tarihi mirasıdır” (Aytürk, 2014: 8).

2. DEVLET PROTOKOLÜ İŞLERİ

Ülkemizde birçok teşkilatta olduğu gibi Dışişleri Bakanlığı’nda da bir protokol Genel Müdürlüğü oluşturulmuştur. Cumhurbaşkanlığı bir daire başkanlığı ihdas etmiştir. TOBB Müdürlük, İçişleri Bakanlığında ise müstakil bir birim yerine iller idaresi Genel Müdürlüğü bünyesinde bu hizmet yürütülmektedir.

SONUÇ

Mülki protokol işleri genel olarak değerlendirildiğinde, ilk olarak il protokol biriminin güçlendirilmesi ihtiyacı kendisini hissettirmektedir. Bu birimin gelişmesi ve uygulamada birlik sağlanması için ise bakanlık merkez teşkilatında bir “Protokol Genel Müdürlüğü” kurulması ihtiyacı ortaya çıkmaktadır. En çok, başkent protokolüne baktığımızda bu ihtiyaç kendisini göstermektedir. Zira tüm illerde bayramlar valilik ve kaymakamlıkların gözetim ve denetiminde düzenlenirken başkentte Dışişleri Bakanlığı tarafından düzenlenmektedir. Bu büyük bir çelişkidir. Bu çelişki törenlere ilişkin yönetmelikteki değişikliklerden sonra daha bariz hale gelmiştir. Yurt içinde protokolün dü-

Mülki protokol, il ve ilçelerde milli, resmi ve mahalli bayram ve törenlerde, devlet ve hükümet adamlarını karşılama, ağırlama ve uğurlamada, resmi davet ve ziyafetlerde mülki idare amirleri tarafından uygulanan biçimsel ve törensel kurallar bütünü ifade etmektedir (Aytürk, 2014: 57).

Mülki protokol, başkent Ankara’da Başbakan ve Bakanlar ile Başbakanlık ve Bakanlıklara bağlı ve ilgili kurum ve kuruluşların başkanlarından oluşmaktadır.

1943 yılında çıkarılan 4445 sayılı Kanun ile “illerde merasim işlerinin tedviri” İçişleri Bakanlığına verilmiştir. 3152 Sayılı İçişleri Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanunun 9/d maddesinde de “mülki protokol ve merasim hizmetlerini düzenlemek” görevi iller idaresi Genel Müdürlüğüne verilmiştir.

Ülkemizin mülki idare yapısı gereği, taşrada protokol hizmetleri valilikler ve kaymakamlıklar tarafından düzenlenip uygulanmaktadır. Devletin ve hükümetin taşradaki temsilcisi olan en büyük mülki idare amirleri, Geleneksel otoritesi yanında bilgi ve tecrübesiyle protokol düzeninin de sağlayıcısı olmuştur. Genel itibarıyla ilde vali veya vali yardımcısının

zenleyicisi ve otoritesi mülki idaredir. Başkentte de bu görev ve sorumluluk İçişleri Bakanlığı uhdesinde olmalıdır.

Aslında, Ankara’da havaalanında karşılama ve uğurlama işleri valilik tarafından üstlenildiği gibi, resmi bayramlarla ilgili iş ve işlemlerin tamamına yakını valilik tarafından yerine getirilmektedir. Çünkü Dışişleri Bakanlığının illerde herhangi bir teşkilatlanması yoktur. Bünyesinde bir protokol genel müdürlüğü olduğundan ve diploması ile protokol birbirlerine yakın kavramlar olduğundan bu görev Dışişlerine verilmiş olmalıdır. O halde yapılması gereken, İçişleri Bakanlığı merkez teşkilatında bu işle ve sahip bir birimin kurulmasıdır. Bu birim ana hizmet birimi olarak, “Protokol Genel Müdürlüğü” olmalıdır.

ilçede ise kaymakamın direktifleri doğrultusunda yürütülmektedir. Zaman içinde valiliklerde, protokol müdürlükleri kurulmuş ve bu müdürlüklerde personel istihdam edilmektedir. Ancak mevcut yapıyla, protokol yükünün daha fazla taşınması mümkün görülmemektedir.

Her şeyden önce protokol ulaşım araçlarının gelişmesiyle günlük hayatın parçası haline gelmiştir. Öte yandan giderek çeşitlenmekte ve karmaşık hale gelmekte ve protokole katılım artmaktadır. Dolayısıyla protokol işlerinde düzeni sağlamak kolay olmamaktadır. Bu zorluk, törenlerde çeşitli münakaşalara sebep olmakta, törenlerde büyük karmaşa yaşanmakta, gereksiz küskünlüklere sebebiyet vermektedir. Kısacası, şu veya bu sebeple memnuniyetsizlik oluşmaktadır. illerde vali bile, eğer yerini tutan bir polis görevlendirilmemiş ise, protokolde oturacak yer bulamama problemi ile karşı karşıya kalabilmektedir. Bu sebeple, protokol işleri, daha büyük bir sorun haline gelmeden doğal seyri içerisinde çözüme kavuşturulmalıdır. Yaklaşım, sorun çıkan alanlardan uzaklaşmak yerine sorunu çözmeye odaklanmak olmalıdır.

Mülki idare mesleğinin, devlet ve hükümeti temsil niteliğinin doğal sonucu olarak mülki protokolü düzenleme ve uygulama işlevinin gereği gibi yürütülmesi, daha nitelikli hale gelmesi ve uygulamada birliğin sağlanması bakımından bu bir zorunluluktur. Dolayısıyla bu görevden kaçınılmamalıdır.

KAYNAKÇA

Aytürk, N. (2014) Protokol Yönetimi, Ankara: TODAİE.
TODAİE (1998) Kamu Yönetimi Sözlüğü, Ankara: TODAİE.